

Nr 620

Av herr **Gustavsson** i Alvesta m. fl., *angående familjevården.*

(Lika lydande med motion nr 567 i Första kammaren)

Narkotika- och alkoholmissbruket i vårt land och följdverkningarna därav, exempelvis ökad brottslighet, har nått en sådan omfattning att kraftiga åtgärder måste vidtagas. Resurser måste skapas för att vi skall kunna förebygga missbruk och brottslighet samt återanpassa till ett normalt beteendemönster de människor, som redan fått allvarliga sociala defekter. Det ständigt ökande behovet av vård för narkomaner, unga lagöverträdare, mycket problematiska barn i den övre skolåldern etc. kräver en helt annan satsning på rehabilitering och återanpassning än den som nu görs.

De ungdomar det här gäller är dels sådana som har behov av ny miljö och vård men dock inte har så allvarliga sociala defekter att de behöver placeras på ungdomsvårdsskola, dels ungdomar som är placerade eller skall placeras på sådan skola. De ungdomar som skall placeras i ett hem för familjevård har i regel tidigare haft en svår uppväxtmiljö och behöver komma till goda familjevårdshem med kvalificerade vårdare.

För att dessa hem skall kunna fylla sin viktiga uppgift är det nödvändigt, att deras kontakter med barnavårdsnämnder och övriga berörda organ blir ännu bättre än de nu är. De skulle även ha stor nytta av att kunna rådfråga en psykolog, eftersom de får ta hand om ett mycket skiftande klientel.

Samhället satsar årligen betydande belopp för den verksamhet som bedrivs vid ungdomsvårdsskolorna. Enligt uppgift i statsverkspropositionen har socialstyrelsen gjort en undersökning av ungdomsvårdsskoleelevernas bakgrund och uppväxtförhållanden före intagningen på skolan samt deras anpassning under vårdtiden beträffande elever som skrevs in vid skolorna under år 1964. Undersökningen slutfördes under hösten 1968. Någon undersökning av den fortsatta anpassningen har däremot inte gjorts. Det finns således ingen statistik som belyser eftervårdens effektivitet eller brist på effektivitet, och vi vet inte hur många av ungdomsvårdsskolornas elever som har återgått till ett normalt samhällsliv. Denna verksamhet måste följas upp betydligt bättre än som nu sker.

Det torde stå klart att om sådana dyra vårdformer som ungdomsvårdsskolor och anstalter skall ge avsett resultat måste det skapas fler "mellanstationer" på vägen ut till ett normalt liv för dem som varit intagna där.

Beträffande s. k. vård utom skola finns det anledning att ifrågasätta om

kontakten mellan eftervårdsassistenten och det hem där den unge placerats är tillfredsställande.

Familjevårdhemmen har visat sig vara en ovärderlig tillgång i det sociala arbetet. Dessutom är samhällets kostnader här blygsamma både totalt sett och i förhållande till de insatser som görs; enligt uppgifter i statsverkspropositionen är kostnaden per elev och dag för vård utom skola cirka 20 kronor och för vård inom skola cirka 117 kronor. Det finns därför anledning att såväl i den förebyggande som i den rehabiliterande verksamheten göra en kraftigare satsning för att få fram fler familjevårdhem.

I dagens läge torde det främst vara familjevårdhem för narkomaner, unga lagöverträdare och mycket problematiska barn i den övre skolåldern som behövs, och på sådana hem råder det stor brist. Enligt tillgängliga uppgifter vårdas 800 elever utom skola — ungefär 500 i enskilda hem och 300 på annat sätt. Under budgetåret 1969/70 beräknas 900 elever komma att vårdas utom skola. Det torde inte råda någon tvekan om att placeringen i enskilda hem är en mycket lämplig form för återanpassning.

Även nykterhetsvården har stort behov av fler familjevårdhem, eftersom en dyrbar anstaltsvård inte sällan misslyckas på grund av otillräcklig eftervård.

Det är sannolikt att det finns outnyttjade resurser som borde kunna spåras upp. Landsbygdshemmen har under årens lopp främst kommit i fråga som familjevårdhem. För ett stort antal av landsbygdens kvinnor är bristen på sysselsättningsmöjligheter påtaglig. Samma förhållande torde råda för många kvinnor i städerna och kanske framför allt i mindre och medelstora tätorter. En del av dem skulle säkerligen vara intresserade av att ägna sin tid åt familjevårduppgifter, om verksamheten rätt organiserades och arbetsinsatsen rätt värdesattes. Ersättningen skulle kunna utgå i form av årslön för arbete, bidrag till hyra etc. I gengäld skulle familjevårdhemmet då stå till huvudmannens ständiga förfogande. Eventuellt skulle kanske ett speciellt bostadsstöd kunna utgå i sådana fall, då det finns intresserade och lämpliga fosterföräldrar men bostaden lägger hinder i vägen. Vidare torde en fastare organisation än den som nu finns bli erforderlig för familjevårdhemmen.

För att familjevårdaren skall kunna fylla sin uppgift bör viss utbildning ges före verksamhetens början, varefter kompletterande kurser och utbildning bör följa.

Andra viktiga faktorer i sammanhanget är, att det måste finnas möjligheter till utbildning och sysselsättning för ungdomarna på rimligt avstånd från familjevårdhemmet och att de eventuella kontaktsvårigheter som kan uppstå avhjälpas genom medverkan av ungdoms- och fritidsorganisationer — en aktiv fritidssysselsättning utgör ett mycket viktigt moment i eftervård och återanpassning.

Med hänvisning till vad vi här anfört hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an-
hålla om

- a) skyndsam utredning beträffande en utbyggd familje-
vård, dess ställning och organisation;
- b) förslag till regler för ersättning åt familjevårdare;
samt
- c) utredning beträffande ökad utbildning för familje-
vårdare.

Stockholm den 28 januari 1969

Rune Gustavsson (cp)

i Alvesta

Gunnel Jonäng (cp)

Anna-Lisa Nilsson (cp)

Einar Larsson (cp)

i Borrby
